

Doplněno 20. 2. 2017

PROBLÉMY S ASISTENTEM PEDAGOGA

Dotazy můžete nadále zasílat na e-mail: spolecnevzdelavani@nuv.cz

Asistent pedagoga podle § 5 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných,

je podpůrný pedagogický pracovník, jehož **hlavním posláním je podporovat pedagoga** v průběhu vzdělávání žáka/žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Vzdělávání těchto žáků vyžaduje častější pedagogickou podporu, kontrolu jejich práce, pomoc s koncentrací na zadaný úkol, pomoc s orientací v zadaném úkolu, podporu v komunikaci se žákem a jeho rodinou atd. Současně je asistent pedagoga využíván pro individuální podporu žáka, pomáhá i v jednoduchých sebeobslužných činnostech, je prostředníkem komunikace mezi učitelem a žákem. Náročnost podpory je vždy vyhodnocena ve spolupráci rodiny/žáka/školy a ŠPZ.

Pokud speciální vzdělávací potřeby žáka zvyšují náročnost pedagogické práce jen mírně, je možné, aby asistent pedagoga zajišťoval podporu pro více žáků současně – například asistent pedagoga na 0,5 úvazku (20 hodin) může ve třídě učiteli pomoci až se 4 žáky současně. V tom případě hovoříme o tzv. **sdíleném asistentovi pedagoga**.

Naproti tomu je možné, že náročnost práce pedagoga se žákem, vzhledem k druhu jeho speciálních vzdělávacích potřeb, vyžaduje zvýšenou podporu pedagoga při práci se žákem i podporu samotného žáka při vzdělávání, komunikaci, pohybu, sebeobsluze – pak je úvazek asistenta pedagoga určen pouze pro jednoho žáka.

Interval podpory se tedy pohybuje **od 0,25 úvazku po 1,0 úvazku** asistenta pedagoga.

Asistent pedagoga a jeho role jsou popsány v **§ 5 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami**.

Úvazek asistenta pedagoga v rozsahu 1,0 se vypočítává **ze 40 hodin přímé pedagogické činnosti a je zařazen do 8. platové třídy**.

Asistenta pedagoga může získat žák (dítě, student) **od 3. stupně podpůrných opatření (PO)**.

Varianty úvazků budou vždy buď **0,25 (10 hodin)**, nebo **0,5 (20 hodin)**, nebo **0,75 (30 hodin)**, nebo **1,0 (40 hodin)**.

Pokud je v Doporučení uvedeno, že asistent pedagoga je sdílený, nezískává škola další finanční prostředky a na asistenční službu je využíván ten asistent pedagoga, který již ve třídě pracuje (s dalším žákem). Sdílení je navrhováno tehdy, pokud je rozsah úvazku asistenta pedagoga dostačující i pro dalšího žáka / další žáky.

Ředitel školy může přidělený úvazek pro asistenta pedagoga z organizačních důvodů **rozdělit mezi více osob**, které vykonávají činnost asistenta pedagoga.

Je vždy třeba respektovat to, že **pro některé žáky může být** z důvodů jejich speciálních vzdělávacích potřeb (autismus, osobnostní specifika, psychiatrické diagnózy atd.) **střídání asistentů pedagoga nevhodným opatřením**.

Školské poradenské zařízení uvede v Doporučení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami **přesný popis toho, co by měl asistent pedagoga při vzdělávání žáka především zajišťovat**, včetně nároků na podporu sebeobslužných činností pro žáka.

Asistent pedagoga podle § 18

Pokud se ve třídě, oddělení nebo skupině vzdělává **více žáků (5) s potřebou podpůrných opatření** již od druhého stupně podpory, je možné, aby ředitel školy požádal o asistenta pedagoga nad rámec poskytovaných podpůrných opatření. Ředitel školy se rozhoduje sám, bez vyjádření ŠPZ a žádá o podporu z vyhlášeného rozvojového programu. Do počtu těchto žáků se nezapočítávají ti žáci, kteří v téže třídě již čerpají podpůrné opatření, které spočívá ve využití služeb asistenta pedagoga.

Předpokládá se, že se ve třídě budou vzdělávat žáci s **nižším stupněm PO, než je 3. stupeň**, ale charakter práce s nimi přesto vyžaduje podporu pedagoga ve vedení žáků a v komunikaci s nimi a podporu kontroly žáků.

Pokud se bude jednat o školu, která má celkově složité podmínky pro vzdělávání žáků, protože je školou, která vzdělává některou ze skupin žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve větším počtu, současně se tak stává školou, která naplňuje i podmínky segregované školy, pak je možné podpořit ji i jiným podpůrným opatřením, například školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.

Školské poradenské zařízení vyhodnotí náročnost práce se žákem a **zvolí nejvhodnější podporu pedagogické práce i podporu žáka**. Asistent pedagoga tak nemusí být vždy nejvhodnější variantou podpory.

Zaměstnávání asistenta pedagoga a jeho úskalí

Pokud škola zaměstnává asistenta pedagoga jako PO k žákovi, žák ze školy odejde a zaměstnavatel asistentovi pedagoga (s největší pravděpodobností) nemůže přidělit práci podle pracovní smlouvy, je dán **důvod pro rozvázání pracovního poměru** výpovědí z organizačních důvodů, tedy s odstupným za podmínek zákoníku práce (při délce pracovního poměru méně než 1 rok – jednonásobek průměrného výdělku).

Pokud škole následně vznikne potřeba zajistit asistenta pedagoga k jinému žákovi, nic škole nebrání toto PO zajistit:

- **týmž asistentem pedagoga**, s nímž předtím škola rozvázala pracovní poměr – zde jsou pak pro školu dvě možná omezení:
 - může nastat případ nutnosti vrácení odstupného nebo jeho části, pokud by byl pracovní poměr obnoven po jeho skončení ([§ 68 zákoníku práce](#)),
 - limitován je počet opakování pracovních poměrů na dobu určitou nebo jejich celková doba – [§ 23a zákona o pedagogických pracovnících](#) (odst. 2 zákona o pedagogických pracovnících),
 - možnost **opakovat pracovní poměr** na dobu určitou lze **nejvýše dvakrát**,
 - **celková doba trvání pracovního poměru** na dobu určitou pedagogického pracovníka mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout ode dne vzniku prvního pracovního poměru **3 roky** (odst. 3 zákona o pedagogických pracovnících).
- **jiným asistentem pedagoga** (omezení ustanoveními zákona o pedagogických pracovnících o pracovních poměrech na dobu určitou – § 23a).

Vzdělání asistenta pedagoga je vymezeno v zákoně o pedagogických pracovnících. Vytváření pracovní smlouvy asistentům pedagoga se dále řídí Katalogem prací a [nařízením vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků](#). Právním výkladem k § 23 zákona o pedagogických pracovnících, který je na stránkách MŠMT a který blíže vysvětluje, jak pracovat s přespočetnými hodinami, zákoníkem práce. Pokud tedy asistent pedagoga vykonává pouze pomocné práce a nesplňuje požadavky na kvalifikaci pro navrženou platovou třídu a platový stupeň (8. T a 7. stupeň), pak ředitel školy stanovuje platový výměr v souladu s možnostmi dosažené kvalifikace. Pokud ředitel školy zařadí asistenta pedagoga do vyšší platové třídy nebo platového stupně, než je normovaná finanční náročnost, **hradí tyto prostředky z prostředků školy.** Pokud ředitel školy **nemůže zařadit asistenta pedagoga do platové třídy a platového stupně, který odpovídá normované finanční náročnosti (NFN)** z důvodů nesplnění kvalifikačních předpokladů a obsahu vykonávané práce, **rozdíl finančních prostředků zůstává škole k dispozici, například pro odměny těchto pracovníků.**

Informace k přidělování asistenta pedagoga ve školách, třídách, odděleních a skupinách podle § 16 odst. 9 školského zákona jsou uvedeny v sekci [Společné vzdělávání](#) na webu MŠMT.

Příplatky k normativu na dítě, žáka, studenta ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona, kde se mimo jiné uvádí:

Podpůrná opatření pro žáky ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách zřízených podle § 16 odst. 9:

Není však vyloučeno, aby škola a třída zřízená podle § 16 odst. 9 školského zákona **pobírala na konkrétního žáka souběžně příplatek podle § 3 odst. 6 písm. a) vyhlášky č. 492/2005 Sb. a příplatek na podpůrná opatření se zřetelem k normované finanční náročnosti podle § 3 odst. 6 písm. j) vyhlášky č. 492/2005 Sb.**

Legislativně tedy nic nebrání tomu, aby i žákům zařazeným do škol nebo tříd podle § 16 odst. 9 školského zákona bylo přiznáno podpůrné opatření, pokud to povaha jeho vzdělávacích potřeb a naplnění jeho práva na vzdělávání na rovnoprávném základě s ostatními vyžaduje.

Tomu nasvědčuje i příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., která v bodu 1.7 stanoví, že pro vzdělávání ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona lze doporučit ve vyhlášce uvedená podpůrná opatření. **I z textu této přílohy je zřejmé, že v případě škol a tříd zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona je možné uplatnit pouze některé druhy podpůrných opatření a že se nemá jednat o zcela běžnou situaci.**

Při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb vychází školské poradenské zařízení mimo jiné z podmínek školy, ve které se žák vzdělává. **Je tedy zřejmé, že k podpůrným opatřením by se mělo přistoupit v případě žáka umístěného ve škole nebo třídě zřízené podle § 16 odst. 9 pouze za předpokladu, že stávající standardní organizace školy není dostatečná a charakter speciálních vzdělávacích potřeb daného žáka tento postup odůvodňuje.** Takové případy je však třeba posuzovat vždy individuálně.

Poznámka: V současné situaci se bude jednat zejména o podpůrná opatření asistent pedagoga v případech, kdy bylo jeho financování dosud zajištěno „doplňkovými“ finančními nástroji – tedy z rezervy krajského úřadu či z rozvojových programů MŠMT, či o podpůrná opatření spočívající v určitých kompenzačních pomůckách či speciálních učebnicích a učebních pomůckách, které ke svému vzdělávání nepotřebují ostatní žáci dané školy či třídy.

Výše uvedené závěry se s ohledem na § 4 odst. 1 a 2 zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, a § 162 odst. 2 školského zákona **uplatní obdobně i v případě financování škol a tříd zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona soukromých a církevních zřizovatelů.**

Role krajských úřadů

V minulosti krajské úřady ovlivňovaly počty úvazků asistentů pedagoga i jejich rozsah. Stávající právní úprava změnami v § 16 školského zákona tuto praxi mění, protože asistent pedagoga se stává podpůrným opatřením s normovanou finanční náročností. Je na něj tedy po doporučení ŠPZ nárok ze zákona. O to více bude nutné, aby jeho přidělení školská poradenská zařízení pečlivě zvažovala.

Role krajského úřadu je přesto ve stávajícím školském zákoně zmíněna v § 16, odst. 11, kde se hovoří o potřebě souhlasu MŠMT nebo krajského úřadu v případě služeb asistenta pedagoga pro školu.

Nehovoří se již o potřebě asistenta pedagoga pro školské zařízení, kde podle zákona již žádné vyjádření není vyžadováno.

Toto ustanovení zákona je prakticky bez skutečné právní síly, protože se jedná o nárokové podpůrné opatření.

Další metodické informace k činnosti asistenta pedagoga ve škole nebo školském zařízení

Na webových stránkách NÚV je k dispozici několik metodických materiálů, například:

- Metodika práce s asistentem pedagoga
- Spolupráce školního speciálního pedagoga s asistentem pedagoga

Dostupné na: <http://www.nuv.cz/t/in>

- Informace o místech asistentů pedagoga jsou k dispozici na Burze Metodického portálu RVP.CZ.

Dostupné na: <http://burza.rvp.cz/>